

POKROK ZAPADU

PUBLISHED WEEKLY

Published by Pokrok Publishing Co.,
1809-1311 Howard St. — Tel. 2913.

Subscription by mail, — \$1.00 per year.

VYCHÁZÍ KAŽDOU STŘEDU.

Vydává: Vydavatelská Spol. Pokroku

VÁC. BURNÁ, redaktor.

309 1311 Howard St. — Telefon 2913.

Předplatné — \$1.00 na rok.
Do Čech \$1.50 na rok.

Adresujte jednoduše

POKROK ZAPADU
Omaha, Neb.

Omaha, Neb., 30. května 1906

Zajímavým projevem slovanské solidarity jest telegram, který Národní rada česká zaslala k slavnostnímu zahájení ruské dmy. Bratři naši zaoceánští vidí v něm záblesk budoucí svobody pro Rusko a z té příčiny vítají onen první krok pro lepší budoucnost Ruska radostně a nadšeně. Telegram Národní rady české zní: Slavné gosudarstvenné dumě v Petrohradě, Taurický Palác, Slovanská Rus slaví dnes za hšjení prvního zástupitelstva lidového. Národní rada česká pozdravuje jménem národa českého v Čechách, na Moravě a ve Slezsku i za hranicemi, jako jeho reprezentant, zástupce Rusí, v dumě shromážděné a doprovází jednání Vaše vroucním přáním, aby svornou, rozváznou a osvědčenou prací Vaší položený byly základy nového obrození a rozkvetu všeho národa ruského na další zdar a slávu Rusí i Slovanstva a na strach všem nepřítelům. Jménem Národní rady české: Dr. Josef Herold, předseda a poslanec na sněmu království českého i na říšské radě. — Taktéž královská Praha zaslala následující telegram: Praesidium rady královského hlavního města Prahy pozdravuje zástupce národa v zákonodárném sboru svaté Rusí dnešního dne poprvé shromážděné a přeje jménem hlavního města království českého pracem dmy nejlepšího z daru ku prospěchu, sláve a radosti všeho světa slovanského. Jménem rady: Dr. Karel Groš, starosta.

Prohlížejíce české listy ze staré vlasti, našli jsme v nich následující zprávu: "Pražské "Právo Lidu" přineslo svého času ve své zábavné příloze povídku Fr. Šimánovského, v níž se líčí pokrytec tví jistého misionáře, o němž se tam praví, že je to misionář Červenka. Za nějaký čas na to dozvěděl se zodpovědný redaktor tohoto listu p. Němec, že pro tuto povídku podal náš rektor jakési misionářské koleje z Červenky u Olomouce společně s ostatními misionáři trestní oznámení pro přečin proti bezpečnosti cti. V přípravném vyšetřování udal p. Němec, že povídku tu nečetl, aniž sám do tisku dal, nýbrž že ji při ohromné agendě, jaká je s řízením denníku spojená, předal členu redakce, jemuž je svědka redakce beletristické přílohy, že však i tak přejímá za zprávu tu plnou zodpovědnost. Na základě toho podal dr. Hruban v Olomouci jménem misionářské koleje na p. Němce žalobu pro přestupky zanedbání povinné péče redaktorské, o níž se jednalo onedlou před okresním soudem pro přestupky v Praze, před soudním tajemníkem p. Hejtmánkem. Za žalobce dostavil se dr. Valenta, za žalovaného dr. Soukup. Obhájece namítal v tomto případě naprostý nedostatek aktivní legitimace k žalobě. Po provedeném řízení původním vynesl pak soudce p. Hejtmánek rozsudek, jímž se obžalovaný p. Němec z ob-

žaloby naň vznešené úplně sprostuje, a to jednak z toho důvodu, že žalobci k žalobě této skutečně legitimování nebyli, poněvadž nebylo prokázáno, že by povídkou onou právě oni byli postíženi, a jednak i z dalšího důvodu, že obžalovaný o existenci nějaké koleje Červenka neměl ani tušení, a při povídce tím méně mohl předpokládati, že by se věci v ní uváděné mohly dotýkat nějaké osoby živoucí, a nedopustil se proto žádného přestupku zanedbání povinné péče redaktorské. Rozsudek tento jest dozajista svými správnými důvody pozoruhodným a zajímavým i pro širší kruhy novinářské. — Otiskujeme bez poznámky.

Povšimnutelným příspěvkem k smýšlení širších vrstev našeho lidu o práci Matice Vyššího Vzdělání jest projev jednoho z přátel našeho listu, krajana M. F. Sokola z Imperial v Californii, který slovy nehledanými a prostými píše nám, co on soudí o dobré práci. Projev takový je nám nad jiné milým, a vítaným, ježto jde ze srdce upřímného a z duše nepřepjaté. Dobrý ten muž píše: "Pan Havlasa skutečně má pravdu v té věci, o které v poslední glosse své píše. Tisknu mu za ta slova ruku, ale přece jenom doufám, že ta lepší a menší polovice Čechů amerických bude následovat jeho upřímné rady. Myslím, že přece jenom můžeme dokázat tolik, aby Matice Vyššího Vzdělání mohla pokračovati ve své činnosti, neohlížejíc se na své nepřátele, kteří svým jednáním se v očích našich jen ocerňují. Často se stává, že menšina dokáže více než většina a to se může státi i v tomto případě. A potom bude zajisté naše americká Matička státi na dobrých základech, bude-li míti oporu v nás." — A dále pokračuje dobrý ten nášinec: "Návrh páně Havlasa, aby podobizny Jana Husa a Karla Havlíčka byly ozdobou pól a jednocentové známky je velice pěkný ale mně se zdá, že by podobizny mužů tak zasloužilých a mučených národních z úcty ku jejich práci zasluhovaly, aby byly okrasou známky vícecenné. Tento návrh je ovšem pouze mým osobním náhledem, jímž nemíním nikomu rozkazovat. Ponechávám tuto záležitost v uvážení našich povolaných činitelů, kteří zajisté vykonají vše co možno nejlépe. Zaslám vám dva dollars na pěticentové známky. Co se mne týče, nejraději viděl bych na nich podoběnku pana Havlasa, nám pro radost a jeho nepřítelům pro zlost. Rád bych jej osobně poznal, nu, a takhle bych se naň mohl dívat častěji. Ani nemáte tušení, jak mně srdce časem tlučte radostí nad obratností péra našeho mladého junáka Jana Havlasa. Mám z toho upřímnou radost. Hle, jak statně on, třebaže mladý byl, postavil se proti zpátečnickým Belsebubům a udatně bojuje. Necht' neustoupí ani o píď od záměrů svých, necht' nedbá na to české puritánství a ramenářství. Pravda a poctivost zvítězí vždy. Třeba pomalu, ale jistě. Necht' žije pravda! Necht' žije Havlasa! Necht' žije Matice Vyššího Vzdělání! Necht' žijí všichni její přátelé a přátelé dobré myšlenky vůbec. Na zdar!" — Podotýkáme ještě, že krajana ten už po drahá leta je úplně mezi jinonárodovci usazen, ale přece dovedl si uchovati srdce poctivé, vždy ochotné vyhověti vlasteneckým svým povinnostem. Opakujeme, že krajana ten už drahé leta usazen jest v této zemi. Odpadá tudíž výčitka zlečnosti.

Čtenáři naše bude zajisté zajímaví posudek o znamenité poslední práci spisovatele Jana Hav-

lasa, s kterým tentokrát setkali jsme se v listě moravském "Hlas z Hané". "Neobyčejně vzrušena byla má duše po přečtení knihy Havlasovy," píše spolupracovník dotyčného listu, taktéž literát. Jak sny umírají. Sny! Vzrůstá touha v srdci, pučí láska, srdce se chvěje, mozek víří — utvoří se kus štěstí, kus blažna — život září, kypí, jásá — na chvíli. Zableskne se, udeří brem — prchá to vše, co bylo základem života — patř už minulosti, je to sen, sen, jenž utěšuje i bodá, povznáší i ničí, hladí i řezá. Sen umřel.

Co to zvláštního vnesl v knihu Havlasa. Nic neobyčejného, něco je za života nám neskonale blízkého, něco jen ze života srdce, ale jak to dojmá, vzrušuje. A ať je to na lodi, ať daleko v préríi, ať doma — všude to nešťastné srdce žije, žije někdy svůj zvláštní život, plný bouře, plný blesků, plný smutku, plný záře! Je třeba choditi pro vzrušující scény někde daleko mezi zapadlé lidi? Ne! komu srdce bouří, není, komu dáme těm bouřím rozuměti. A tak je život srdcí se obráží, v povídkách Havlasových. Ale jak to obráží! Co to vášně, co to smutku, co to zoufalí, co to tísň vzlyká v nich! A všude i pro toho, kdo chybje, nalézáte cosi, proč mu chybování odpouštíte, odpouštíte! A proč? Vždyť "člověk bez duše, člověk bez lidské podstaty, a přece s tou největší známkou lidské podstaty, člověk trpící" se vám z péra Havlasova všude objevuje. A trpí ten umírající stařec, vzpomínaje si, co snů měl o vlasti a jak sen se rozplynul — vždyť je posledním Čechem v rodině; trpí malý upravný zrosený zrak na boja, jedinou památku po zmizelé své Evě, utrpením zmírání matka, již i papoušek opouští vyslovuje naposlady jméno té drahé děvčanky zemřelé, trpí oba ti, kterým v lásku jako stín se vkrádá vzpomínka na zemřelého, který ji dříve miloval, trpí láskou Achillea umřelá, hynou a utrpením rozcházejí se milenci — lidé trpící, tak trpící! A moralista by řekl: chybovali, utrpení bylo jen zaslouženým trestem. Ano, ale trpěti ať tím, ať oním, trpěti vášní, trpěti láskou jest přece vždy trpěti. A komu vlastní srdce žije, komu neztuhlo prósou života, ten najde v Havlasových povídkách celá moře citů, která ho mazlivě oblévají i v bezdno nekonečného smutku uvrhují. A jaká to zvláštní slast spolu prožívati ty vzrušené a tklivé scény mezi Margueritou a Emilem "na moři", ty výbuchy citu a jako smrt silné lásky! Jak srdce se tu rozbuší, jak zatouží, jak samo krvácí, ale — jakoby odtokem příliš horké krve — si ulevuje!

Ne, není kniha Havlasova takovou, která se po přečtení zařadí do knihovny, ale takovou, která se bere často do ruky, poněvadž bičováním hojí!

Bez utrpení, ale také beze snů plyne život mnohých lidí. Ale jiní sní a trpí, ale přece se ke snům vracejí, zapomínajíce výstrahy. — Tak tedy píší o Havlasovi na Moravě. Co tomu říkáte, pane Haidušku?

Už dávno jsme se tak upřímně a od srdce nezasmáli jako při pro čítání posledního pastýřského listu dra. Išky v Osvětě Americké. Že pan Iška humoristický talent má, o tom věděli jsme už dávno, ale že by byl tak dokonalým humoristou, o tom neměli jsme ani tušení. Ale originální není. O té věci se pokladnice už jsme kdysi slyšeli. A dokonce tušíme, že to byla táž historka, pouze osoby byly jiné. Ani bychom si nepovšimli těch výlevů velikého apoštola, kdyby nás neupomenu- lo několik přátelských listů, v

nichž jsme přímo vyzýváni, abychom toto nestudně útočící okřikli. "Až do nedávna před násky dra. Išky žili jsme u nás v pokoji," píše jeden čtenář náš, jemuž nikdo nemůže vytýkati nesvobodomyšlnost, ježto již druhy býval horlivým čtenářem a přítelem prof. Klácela; "my svobodomyšlní hleděli jsme si svého a katolci též. Po Iškově přednášce objevily se první rozbroje" — Nuže, opět jeden důkaz, kdo je příčinou rozbrojů mezi Čechy americkými. Myslíme, že pan Iška onu výtku, že my pěstujeme ramenářství, myslil humoristicky, jako i ostatní část svého listu. Nebudeme se proto šlejší rozepisovati, jednak pro úsporu času, který na podobné malichernosti nám nezbyvá a jednak z té příčiny, že celá výtku je nám směšnou. Taktéž útokem na jednoho z našich redaktorů, jemuž bohužel, nemůže ničeho jiného vytýkati, než to, že je mladý, nebudeme se zabývati. Týž dostal v posledním čase tolik dopisů, plných sympatií, že už tyto samy o sobě jsou pro něho dostatečným zadostučiněním. Neradi obíráme se špičou. Ale časem nelze jinak, než přemoci se a vrhnouti trochu světla do toho rmutu a kalu. Už před časem odsoudili jsme přemutnou práci falešných proroků Iškova rázu a svá tvrzení jsme odůvodnili. Nic nezůstalo nejasného. Pan Iška bezpochyby trpce nese nezdar svých falešných a pokryteckých snah a proto chytá se posledních zbraní. Podotýkáme, že my nebyli první, kteří prohlédli špinavé pozadí jeho práce. Byli mnozí před námi a více jich bude po nás. To stálé mlácení na svobodomyšlný buben už nepomůže... To už je otřepané a přežilé. Nezbude bezpochyby naše mu apoštolu nic jiného, než obrátiti na jiné prostředky, které by více táhly. Ostatně důvtip jeho je nám zárukou, že něco podobného dá se očekávati v době nejbližší. Jeho existence možna je pouze v Americe. Slyšte co o něm soudí čelný denník český "Dělnické Listy", vycházející ve Vidni, který přináší zajímavý článek, podepsaný žurnalistou Karlem Perglerem"... politika toho nejvyššího rázu rozhoduje všude — zásada, nu, tu vzal čas, zásady jsou v českoamerickém životě většinou pouze ornamentem... Doklady? O doklady není nouze. Mohl bych vypravovati z vlastní zkušenosti. Ale o tom jindy, v době vhodnější. Dnes stačí jako doklad konstatování toho fakta, že mezi americkými Čechy, nota bene mezi tak zvanými svobodomyšlnými Čechy, jest možným individuum rázu "doktora" Išky, v Čechách velice dobře známého bývalého katolického kaplana, starokatolického faráře, spolukumpána Křofáčů, Freslů, Klečáků atd. atd. Ten člověk jest tu vynášen jako "apoštol svobodomyšlnosti", "český Ingersoll" a pod. — a jeho "apoštolování" spočívá v tom, že ve svých "přednáškách", které jsou vlastně agitací pro Geringra, nakladatele krváka, lehtá bránice svých posluchačů výhradně sprostými a surovými anekdotami. Co chcete víc? "Doktor" Iška, šarlatán, mňáčí své zásady dle toho, kde kyne větší prospěch, člověk, jenž z Prahy utekl pro směšné důhy, apoštolem svobodomyšlnosti, vzorem všech myslitelů i nemyslitelných ctností — toť přece podívaná pro bohy! A konče článku, píše: "Vzhledem k americkým Čechům nelze volati: "Pane, nedej zahynouti nám, ni budoucím! S mnohem větší oprávněností, abych zase citoval Machara, můžeme si zde říci: "Ne, nic nám neschází... jen úroda nám schází — jen úroda... Pól milionu dobrých šibeníček —

u našich vísek, měst, — pól milionu dobrých, pevných klíčků — a do nich — pól milionu hrdel, — těch kvoucích vlasteneckých hrdel! — A když by práci naši vypěstěných — pól milionu takých plodů klátilo by vlasti, — z té úrody — bylo by dobře nám a dobře všem těm příštím — až na věky!"

Ba bylo by lépe, neboť v Americe by nás potom mnoho nezbylo. Českému národu by tak byla užitečna mnohá a mnohá ostuda."

Ze všech kleteb otročiny, již nás stihl bůh, nejtrappnější, nejhoroznější otrocký je duch. Hleďte kolem na své řady, co tu klamu, lži a zrady, co tu nízkosti se plazí, co tu záští srdce mrazí, co tu zmijí před cizím se podle svjří, svým pak vztekla syčí v sluch.

Hle tu rab, jež za hřídače otrokář dal nám — kterak zapírá nás rázem prodejný ten chám! Cit svůj, rozum, duši třeba prodává mu za kus chleba, čhá na kyn jeho brvy, by zdvih' na nás dátky prvý, stokrát hůře proti vlastním bratrům zuře nežli nepřítel náš sám.

Jiným otroctví tak vniklo do všech žil a šlach, že se hrbí dobrovolně, by je šlapal vrah, že se derou chtivě k němu, dotknout se jen šatů lemu, svábit na schýlené hlavy pohled jeho pohrdavý, sypat květy noze, jež ty kopá skety, zlíbat jeho stopy prach.

Druzí zas boj mezi sebou vedou divoký, místo na zhoubece kyj berou soci na soky, raděj' v zisk a radost vrahu bratr maří bratra snahu, sami navzájem se bijem', v útrokách svých vlastních ryjem' srdce jásá, i když cizí zloba drásá padlé spoluotroky.

Což achi stejný všech nás útisk nikdy k plecí plec nepřirazí, nezvítězí nikdy svatá věc v osobních těch vášní vření, kde zášť, závist chléb nám denní, což vzlet vyšší shody duhu nerozklene v našem kruhu, který vřavou věčně oťásá se dravou jako šelem lítých klec?!

Svatopluk Čech.

Rybářské a výletní ceny pro vaše táboření v Madison Lake, Waterville a Elysian, Minn., po Chicago Great Western dráze.

Pro výletní skupiny o 10 nebo více osobách jedno jízdno a třetina za okružní lístek, platný na 10 dní. Lístky na prodej denně až do 30. září. Pro další informace hláste se u kteréhokoliv jednatele Great Western anebo u

J. P. Elmer, G.P.A.,
43m4 St. Paul, Minn.

Poplatníkům!

Majetkové a osobní daně města Omahy na rok 1906 jsou splatny, a budou propadlé dne 1. července. Pokladník jest zodpovědným za daně tyto a zákon velí, by je skolektoval, jakmile se objeví na taxovních výkazech, buďto prodajem neb zabavením majetku, neb obojím. Nemá co dělat s odhadováním, equalizací nebo vypsáním těchto. Stížnosti buďtež podány odhadcům. ROBT O. FINK, 4225 pokladník.

Za doplatek lib. obdržel náš předjetitel krásný obraz v barvách jako v živé přírodě. Anžli mru a pod.